

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Aleše Nezdařila a soudkyň JUDr. Blanky Trávníkové a JUDr. Jany Tondrové ve věci

žalobce: **Mgr. Josef K.**, narozen xxx,
bytem xxx,
zastoupen JUDr. Vlastimilem Roubalem, advokátem,
Přerov, Žerotínovo náměstí 641/15,

proti
žalovanému: **Česká republika – ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429,
zastoupen Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových,
se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 390/42,

o zaplacení částky 548 750 Kč s příslušenstvím,

k odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. října 2018,
č. j. 10 C 155/2017-132,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku I. **mění** tak, že **se** žaloba **zamítá** v části, ve které se žalobce proti žalovanému domáhal zaplacení částky 252 000 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení ročně od 10. 11. 2017 do zaplacení, jinak **se** rozsudek v tomto výroku **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem vyhověl soud I. stupně částečně žalobnímu návrhu a žalovanému uložil povinnost, aby žalobci zaplatil částku 548 750 Kč spolu s 8,05 % úrokem z prodlení ročně z této částky od 10. 11. 2017 do zaplacení, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.). Ve zbývající části, v níž se žalobce proti žalovanému domáhal zaplacení částky 1 370 000 Kč s 8,05 % úrokem z prodlení ročně z této částky od 10. 11. 2017 do zaplacení, byla žaloba zamítnuta (výrok II.). O nákladech řízení mezi účastníky rozhodl soud I. stupně tak, že žalobci uložil povinnost, aby žalovanému na náhradě nákladů řízení zaplatil částku 870 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III.).
2. Soud I. stupně takto rozhodl o návrhu, kterým se žalobce domáhal proti žalovanému podle zákona č. 82/1998 Sb. zaplacení nákladů obhajoby v trestním řízení v částce 184 880 Kč a dále požadoval zaplacení nemajetkové újmy ve výši 2 000 000 Kč s odůvodněním, že byl po déletrvajícím trestním řízení pravomocně zproštěn obžaloby. Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že trestní stíhání proti žalobci bylo zahájeno usnesením PČR, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV, expozitura Ostrava, oddělení Olomouc, dne 9. 8. 2011 a skončeno rozsudkem Okresního soudu v Olomouci ze dne 31. 5. 2016, sp. zn. 2 T 160/2014, ve spojení se usnesením Krajského soudu v Ostravě, pobočka Olomouc, ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 2 To 215/2016. Shora citovaným soudním rozhodnutím byl žalobce pravomocně zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Trestní stíhání žalobce bylo předtím vedeno pro zločin sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., v souběhu se zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zák., spáchaného ve spolupachatelství. Trestní stíhání žalobce celkem trvalo 5 let a 3 měsíce.
3. Soud I. stupně v této souvislosti zjistil, že žalovaný žalobci již částečně plnil. Nárok na náhradu nákladů obhajoby a nárok na peněžité zadostiučinění za nemajetkovou újmu byl u žalovaného uplatněn dne 9. 5. 2017. Žalovaný následně vyplatil žalobci částku v souhrnné výši 266 138 Kč, když k plnění přistoupil ve lhůtě, upravené v ustanovení § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. Mezi účastníky bylo nesporné, že žalovaným bylo ve prospěch žalobce uhrazeno 184 888 Kč na náhradě nákladů obhajoby v trestním řízení a dále, že mu byla zaplacena částka 81 250 Kč, k níž žalovaný uvedl, že ji vyplácí z titulu náhrady nemajetkové újmy za déletrvajícím trestním řízení. V této části vzal žalobce návrh na zahájení řízení zpět a soud I. stupně řízení co do částky 266 138 Kč s přísl. zastavil usnesením ze dne 8. 10. 2018, které nabylo právní moci téhož dne.
4. Předmětem dalšího řízení před soudem tak zůstala částka 1 918 750 Kč s příslušenstvím. V tomto rozsahu soud I. stupně o návrhu žalobce rozhodl napadeným rozsudkem. Po provedeném dokazování soud uzavřel, že v případě žalobce neskončilo trestní stíhání jeho pravomocným odsouzením, a proto mu vznikl nárok na náhradu škody, respektive nemajetkové újmy z titulu vydání nezákonného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 31a odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. Současně dospěl k závěru, že nezákonným trestním stíháním žalobce, které trvalo 5 let a 3 měsíce, bylo zasaženo do práva žalobce na soukromí, rodinný, profesní a společenský život a byla jím též poškozena jeho čest, dobrá pověst a důstojnost.
5. Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že žalobce v rozhodné době působil ve funkci xxx Xxx, o vývoji jeho trestního stíhání informoval po celou dobu regionální tisk (doložen článek s názvem „Xxx...“, publikovaný v MF DNES, vydání pro Olomoucký kraj), v němž byl žalobce výslovně jmenován a označen za osobu udržující neformální vztahy se zástupci staveb. Dále soud I. stupně zjistil, že žalobce, který ve funkci xxx statutárního města působil jako nominant ODS, ukončil v průběhu trestního stíhání svou politickou kariéru, když nebyl svou politickou stranou v roce 2014 již znovu nominován na kandidátní listinu a neucházel se ani o funkci v regionální radě ODS.

6. Dále bylo zjištěno, že žalovaný před zahájením trestního stíhání působil v několika soukromých vzdělávacích společnostech. Prokázáno bylo, že byl společníkem a současně jednatelem společnosti Xxx, jejímž předmětem podnikání je výchova a vzdělávání v rámci soukromé střední odborné školy živnostenské a vyšší odborné školy živnostenské. V této souvislosti bylo zjištěno, že společnost Xxx s.r.o. byla zřizovatelem Gymnázia xxx xxx. Dále bylo v řízení prokázáno, že žalobce byl též statutárním orgánem (ředitelem) Xxx, o.p.s., jejímž zakladatelem byla rovněž výše uvedená společnost Xxx, s.r.o. Soud I. stupně se v řízení zabýval též hospodářskými výsledky společnosti Xxx, s.r.o. za období let 2012 až 2016 a k návrhu žalobce zkoumal také počet studentů na xxx v období let 2009 – 2016, stav studentů na xxx v letech 2008 – 2017 a rovněž vývoj v počtu studentů na xxx o.p.s. v letech 2008 – 2017. Z písemného vyjádření Ing. Tomáše V., jednatele společnosti Xxx, s.r.o., ze dne 22. 8. 2018 pak vzal soud I. stupně za prokázané, že na základě poklesu studentů Gymnázia xxxve školním roce 2017/2018 na počet 53 žáků a zároveň v důsledku poklesu žáků Vyšší odborné školy xxx ve školním roce 2017/2018 na počet 29, byl zřizovatel nucen tyto školy převést na nového majitele, který obě školy přemístil do nového místa působení. Pokles počtu studentů byl zaznamenán i u VŠ xxx z počtu 1048 na 730 studentů. Podle názoru jednatele společnosti byl nábor nových studentů (u všech výše uvedených vzdělávacích zařízení) negativně ovlivněn tím, že jméno žalobce bylo v xxx spojováno se soudní kauzou, což ovlivnilo morální kredit vlastníka škol.
7. Soud I. stupně se na podkladě těchto zjištění zabýval otázkou, zda je dostatečným zadostiučiněním konstatování nezákonnosti rozhodnutí, či zda žalobci náleží zadostiučinění v penězích. Při stanovení formy a výše zadostiučinění vycházel soud I. stupně především z povahy trestní věci, délky trestního řízení a následků způsobených tímto trestním řízením v osobnostní sféře poškozeného. Uvedl, že v této věci nepoužil kritéria uvedená v § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., neboť tato kritéria se týkají výlučně stanovení odškodnění v případě nesprávného úředního postupu spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě.
8. Dále soud I. stupně zdůraznil, že žalobce byl stíhán pro podezření ze spáchání zločinu sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., v souběhu se zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zák., za které bylo možné v případě odsouzení uložit žalobci vysoký trest odnětí svobody v trvání 2-8 let. S přihlédnutím k délce trestního řízení pak soud I. stupně dovodil, že se jednalo o dobu nepřiměřeně dlouhou s ohledem na stav nejistoty, po kterou byl žalobce ohledně výsledku řízení udržován a po kterou trvaly následky trestního stíhání v jeho osobnostní sféře. S ohledem na hrozbu vysokého trestu odnětí svobody a s ohledem na délku trvání nejistoty shledal, že zadostiučinění za nemajetkovou újmu má být žalobci poskytnuto v penězích, neboť čím vyšší trest poškozenému v trestním řízení hrozí a čím déle toto trestní řízení trvá, tím vyšší se jeví jeho újma.
9. Soud I. stupně dále poukázal na povahu trestné činnosti, pro niž byl žalobce stíhán (trestný čin proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a trestný čin úřední osoby) a vysvětlil, že uvedená okolnost zpravidla působí značné společenské odsouzení stíhaného, zvláště v případě žalobce, který měl jako náměstek primátora města Xxx vykonávat svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu v úmyslu způsobit jinému škodu a opatřit si neoprávněný prospěch při zadávání veřejné zakázky. I tato skutečnost svědčí pro přiznání zadostiučinění v penězích.
10. Dále se soud I. stupně zabýval následky, které mělo trestní stíhání v osobnostní sféře žalobce. Soud I. stupně v této souvislosti uvedl, že z listinných důkazů a účastnické výpovědi žalobce, kterou hodnotil jako pravdivou a korespondující s listinami, má za prokázané, že trestním stíháním bylo zasaženo do práva žalobce na soukromý život tím, že se musel dostavovat k výslechům k policejnímu orgánu a k hlavnímu líčení před soudem. Došlo též k zásahu do jeho rodinného života, neboť musel manželce vysvětlovat své údajné „nadstandardní vztahy“ s majitelkou stavební firmy, která vykonávala práce na domově důchodců, a s dcerou pak musel řešit situace, když přicházela ze školy s tím, že si rodina jezdí na dovolenou za „ukradené peníze.“

Soud I. stupně zdůraznil, že žalobce byl v Xxx známou osobou a najednou se z něj stal „korupčník“, v důsledku čehož přestal chodit na veřejnost a tím bylo zasaženo do jeho práva na společenský život. Podle závěru soudu I. stupně byla poškozena též dobrá pověst, čest a důstojnost žalobce, když se jmenovaný jako první náměstek primátora města Xxx a nikdy dříve netrestaná osoba dostal do povědomí spoluobčanů jako člověk vědomě porušující zákon s úmyslem obohatit se z veřejných peněz. Podle závěru soudu I. stupně došlo v důsledku trestního stíhání též k zásahu do jeho podnikatelského života v oblasti provozování soukromých vyšších odborných škol a tím i ke ztrátě zisku z podnikání, což v důsledku vedlo k tomu, že školy žalobce převedl na jiné osoby. Nakonec došlo k ukončení jeho mnoho let se rozvíjející politické kariéry, kdy pro své trestní stíhání nebyl žalobce nadále volen do žádných vyšších stranických funkcí a nebyl ani nominován na kandidátní listinu ODS ve volbách v Xxx v roce 2014.

11. Následně soud I. stupně provedl srovnání s obdobnými případy, když poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, publikované pod pořadovým číslem R 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož výše zadostiučinění přiznaného podle § 31 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. na náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, musí odpovídat výši zadostiučinění přiznaného v případech, které se s projednávanou věcí v podstatných znacích shodují. Současně soud I. stupně poukázal i na statistiku Ministerstva spravedlnosti ČR, která byla zveřejněna v časopise Právní rádce č. 9/2016, z níž je patrné srovnání, jaká satisfakce byla odvolacími soudy přiznávána v případech zproštění osob, obviněných předtím z trestných činů obchodní povahy. Soud I. stupně dovodil, že se výše odškodnění za nemajetkovou újmu za nezákonná trestní stíhání pro trestné činy obchodní povahy (v soudních rozhodnutích z let 2013 až 2015) pohybovala v průměru na částce 9 350 Kč za každý měsíc trestního stíhání, a to při medializaci poškozené osoby a při zásazích do jejího osobního, rodinného a profesního života, když se jednalo o osobu veřejně známou.
12. Ze všech těchto důvodů soud I. stupně uzavřel, že přiměřeným zadostiučiněním za nemajetkovou újmu vzniklou žalobci nezákonným rozhodnutím je částka 630 000 Kč. Při výpočtu vycházel soud I. stupně z částky satisfakce ve výši 10 000 Kč za měsíc trestního stíhání, která odpovídala rozmezí odškodnění přiznaného v obdobných věcech projednávaných Městským soudem v Praze, jakož i rozmezí statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR, když zdůraznil, že žalobce byl trestně stíhán pro společensky zvláště odsuzované jednání, jakož i okolnost, že trestní stíhání postihlo více jeho osobnostních práv.
13. Z odůvodnění rozhodnutí soudu I. stupně se podává, že celková částka přiměřeného zadostiučinění v penězích ve výši 630 000 Kč byla přiznána za 63 měsíců trestního stíhání žalobce (5 let + 3 měsíce). Jelikož žalovaná žalobci již vyplatila 81 250 Kč, soud I. stupně uhrazenou částku odečetl od celkové sumy (630 000 Kč) a uzavřel, že k úhradě zbývá dalších 548 750 Kč. V tomto rozsahu pak soud I. stupně návrhu žalobce vyhověl a žalovanému uložil povinnost, aby žalobci na náhradě nemajetkové újmy zaplatil dalších 548 750 Kč spolu s 8,05 % úrokem z prodlení od 10. 11. 2017 do zaplacení (výrok I.). Ve zbývajících částech, ve které se žalobce proti žalovanému domáhal zaplacení částky ve výši 1 370 000 Kč s příslušenstvím, byla žaloba soudem zamítnuta (výrok II.).
14. Výrok o nákladech řízení odůvodnil soud I. stupně odkazem na ustanovení § 142 odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 146 odst. 2 o. s. ř., za použití § 151 odst. 1 o. s. ř. Vysvětlil, že žalobce byl ve věci zcela úspěšný pouze v nároku na přiznání přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích, ovšem neúspěšný byl v nároku na náhradu nákladů obhajoby v tarifní hodnotě 184 888 Kč (náhrada škody spočívající v obhajeném), neboť žalovaný mu poskytl plnění ještě ve lhůtě podle § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. a žaloba tak v této části byla předčasná. Žalobce proto (v této části) procesně zavinil zastavení řízení ve smyslu § 146 odst. 2 věta první o. s. ř. Soud I. stupně v návaznosti na to spočetl poměr úspěchu a neúspěchu žalobce a uzavřel,

že v řízení byl převážně úspěšný žalovaný v rozsahu 58 %, což činí 870 Kč. V tomto rozsahu uložil soud žalobci povinnost, aby žalovanému náhradu nákladů řízení zaplatil (výrok III.).

15. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný včasné odvolání, které směřovalo pouze proti vyhovujícímu výroku ad I. a proti závislému nákladovému výroku ad III. rozsudku. Odvolatel soudu I. stupně zejména vytkl, že na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a věc také nesprávně posoudil po stránce právní.
16. Žalovaný především zdůraznil, že přiznanou výši zadostiučnění považuje za nepřiměřeně vysokou. Nesouhlasil se závěrem soudu I. stupně, podle něhož bylo v důsledku nezákonného trestního stíhání zasaženo do práva žalobce na soukromý život tím, že se musel dostavovat k výslechům k policejnímu orgánu a k hlavnímu líčení před soudem. V této souvislosti žalovaný dovodil, že povinnost obviněného, svědka či kohokoliv jiného dostavit se k úkonu podle trestního řádu, vyplývá přímo ze zákona a z takové zákonem předpokládané povinnosti není možné dovozovat vznik zásahu do práva na soukromý život.
17. Odvolatel nesouhlasil rovněž se závěrem soudu I. stupně, že v důsledku nezákonného trestního stíhání došlo i k zásahu do podnikatelského života žalobce v oblasti provozování soukromých vyšších odborných škol a tím i ke ztrátě zisku z podnikání. V této souvislosti odvolatel zdůraznil, že majetková škoda nebyla žalobcem ani tvrzena ani prokázána a pokud by měl být pokles žáků na soukromých školách, založených či provozovaných žalobcem důsledkem trestního stíhání, pak by bylo nutné, aby v řízení byl mezi poklesem žáků na těchto vzdělávacích institucích a trestním stíháním žalobce prokázán vztah příčinné souvislosti. Současně žalovaný namítl, že absence příčinné souvislosti je patrná rovněž u závěru prvostupňového soudu, podle něhož došlo v důsledku trestního stíhání k ukončení rozvíjející se politické kariéry žalobce.
18. Žalovaný nesouhlasil ani s tím, že soud I. stupně při rozhodování vycházel z článku uveřejněného v časopise Právní rádce, v rámci něhož byly srovnávány různé případy, kdy soudy konstatovaly vznik nemajetkové újmy na straně trestně stíhaných osob. V této souvislosti žalovaný namítl, že předmětný článek z časopisu není veřejně dostupný a nelze souhlasit ani s postupem soudu, který učinil paušální závěr o tom, že se jím přiznané zadostiučnění v penězích pohybuje v rozmezí takto uvedené statistiky ministerstva spravedlnosti.
19. Ze všech těchto důvodů žalovaný navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí soudu I. stupně ve výroku I. zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.
20. Žalobce se ve vyjádření k odvolání žalovaného ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu I. stupně a navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v napadeném výroku potvrdil jako věcně správný. Současně zdůraznil, že přesto, že se dočkal pouze částečné výše původně požadované satisfakce, rozhodl se nepodávat odvolání proti rozsudku v té části, ve které byl jeho návrh zamítnut, a to z toho důvodu, že ho celá situace negativně psychicky postihla.
21. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř. správnost rozhodnutí soudu I. stupně, včetně správnosti postupu v řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích podaného odvolání (§ 206 odst. 2 o. s. ř.). Poté, kdy postupem podle § 213 odst. 2 o. s. ř. zopakoval dokazování výpisem z obchodního rejstříku ohledně společnosti Xxx, s.r.o., společnosti Vysoká škola xxx o.p.s. a Střední odborná škola xxx, s.r.o. (dříve Gymnázium xxx a Střední odborná škola xxx, s.r.o.), společnosti Vyšší odborná škola xxx, s.r.o. a dále přehledem o stavu studentů na shora citovaných soukromých školách v letech 2008 – 2017, vyjádřením jednatele společnosti Xxx, s.r.o. ze dne 22. 2. 2018 a sdělením předsedy místního sdružení ODS xxx ze dne 23. 2. 2018, dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání žalovaného je zčásti důvodné.
22. Žalovaný ve věci uplatnil především odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř., když zpochybnil skutková zjištění soudu I. stupně a současně dovodil, že prvostupňový soud věc nesprávně posoudil po stránce právní. Předmětem řízení v přezkoumávané věci zůstala náhrada nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání žalobce, kterým mělo být zasaženo do jeho práva

na soukromý rodinný a profesní život. V řízení před soudem I. stupně bylo přítom spolehlivě zjištěno, že trestní řízení vedené proti žalobci trvalo 5 let a 3 měsíce a neskončilo pravomocným odsouzením obžalovaného, neboť žalobce byl zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, čímž došlo současně ke zrušení usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání. Usnesení Policie ČR ze dne 9. 8. 2011 je proto nutno považovat za nezákonné rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. Soudní praxe se ustálila v závěru, že v případě vydání nezákonného rozhodnutí, které bylo posléze pro nezákonnost zrušeno, není založena vyvratitelná domněnka, že by jím byla dotčena osobě způsobena i materiální (nemajetková) újma. Naopak, v řízení před soudem je na žalobci, aby spolu s odpovědnostním titulem tvrdil a prokazoval i existenci skutečností, které lze právně kvalifikovat jako porušení konkrétního práva žalobce a vznik nemajetkové újmy vzniklé *v příčinné souvislosti* s danými skutečnostmi. Teprve v případě, dojde-li soud po provedeném dokazování k závěru, že odpovědnostním titulem byla porušena konkrétní práva žalobce a že mu vzniká v důsledku toho i nemajetková újma, může se zabývat formou a případně výší zadostiučinění podle § 31a odst. 1 a 2 zák. č. 82/1998 Sb. (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 67/2016).

23. Soud I. stupně učinil v dané věci správný závěr v předběžné otázce, když shledal, že trestním stíháním, vedeným na základě nezákonného rozhodnutí, bylo v případě žalobce zasaženo do jeho práva na soukromý, rodinný a profesní život a byla tak poškozena i jeho čest, dobrá pověst a důstojnost. Soud I. stupně rovněž správně aplikoval ustanovení § 31a odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb., když v této souvislosti poukázal na zjištění, že trestní stíhání žalobce trvalo po dobu pěti let a tří měsíců a jednalo se tedy o nepřiměřeně dlouhé období, po které byl žalobce udržován orgány státu ve stavu nejistoty, jak trestní řízení dopadne, přičemž byl jako obviněný (obžalovaný) nepochybně ohrožen vysokou trestní sazbou, která se pohybovala v rozmezí dvou až osmi let nepodmíněného trestu odnětí svobody. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že se žalobce měl trestného činu dopustit ve veřejné funkci prvního xxx Xxx, tedy jako úřední osoba.
24. Při stanovení formy či výše zadostiučinění má soud vycházet především z povahy trestní věci, z délky trestního řízení a z následků, které byly trestním řízením způsobeny v osobnostní sféře poškozeného, přičemž přihlíží i k okolnostem, za kterých k nemajetkové újmy došlo. V přezkoumávané věci byl žalobce nepochybně stíhán v souvislosti s výkonem své veřejné funkce, neboť byl obviněn ze spáchání zločinu sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, v souběhu se zločinem zneužití pravomoci úřední osoby. V rozhodné době působil ve veřejné funkci xxx primátora, do níž byl nominován Občanskou demokratickou stranou. O jeho trestním stíhání opakovaně referoval přinejmenším regionální tisk a zabývali se jím uživatelé na sociálních sítích. Trestní řízení přesáhlo 5 let a 3 měsíce, což je (s ohledem na stav nejistoty stíhané osoby) doba nepřiměřeně dlouhá. Po celou dobu byl žalobce ohrožen uložením nepodmíněného trestu odnětí svobody v sazbě až osmi let. S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem byl správný závěr soudu I. stupně, podle něhož je namístě, aby žalobci bylo poskytnuto přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích, neboť pouhé konstatování porušení práva by za dané situace nebylo dostatečné.
25. Soud I. stupně v napadeném rozhodnutí správně též odkázal na závěry, vyslovené Nejvyšším soudem ČR v rozhodnutí publikovaném pod R 67/2016 , podle něhož musí výše zadostiučinění přiznaného soudem podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. o náhradě nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním, odpovídat výši zadostiučinění, která byla přiznána v případech, jež se s projednávanou věcí shodují v podstatných znacích. Postupu soudu I. stupně, který případ žalobce srovnával se skutkově obdobnými případy, tedy nelze nic vytknout.
26. Podle názoru odvolacího soudu však prvostupňový soud výši přiměřeného zadostiučinění žalobce v penězích nestanovil správně, když přehlédl, že žalobce v tomto sporném řízení neprokázal všechna (jím uplatňovaná) tvrzení o porušení konkrétních práv žalobce a s tím

související vznik konkrétní nemajetkové újmy. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že žalobce uplatnil jeden souhrnný nárok na náhradu nemajetkové újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání. Spolu s označeným odpovědnostním titulem pak tvrdil a měl tedy i prokazovat existenci všech skutečností, které by bylo možno právně kvalifikovat jako porušení konkrétních práv v jednotlivých sférách života žalobce a s tím související vznik (souhrnné) nemajetkové újmy. Žalobce v řízení před soudem tvrdil, že v důsledku nezákonného trestního stíhání došlo k zásahu do jeho práv ve sféře rodinné (neshody s manželkou a nutnost vysvětlovat situaci kolem trestního stíhání nezletilé dceři), dále mělo být zasaženo do jeho práv ve sféře politické a konečně mělo dojít i k zásahu do jeho podnikatelského života, a to v oblasti provozování soukromých škol. Z takto tvrzených zásahů do jednotlivých práv však žalobce v řízení před soudem I. stupně spolehlivě prokázal pouze zásah do svého života v oblasti politické, když doložil, že v rozhodné době působil ve funkci prvního xxx Xxx, kam byl nominován Občanskou demokratickou stranou a kde působil po dvě volební období. Prokázáno bylo, že v souvislosti s trestním stíháním a mediální kampaní v regionálním tisku a na sociálních sítích žalobce již v kariéře komunálního politika nepokračoval, když nebyl oblastním sněmem ODS z těchto důvodů nominován na kandidátní listinu do voleb v roce 2014, a proto nebyl ani volen do regionální rady ODS. Prokázáno bylo, že deník MF DNES ve vydání pro Olomoucký kraj opakovaně referoval o žalobci v souvislosti s korupčním jednáním, což mělo i podle názoru odvolacího soudu dopad na jeho dobrou pověst. Odvolací soud proto ve shodě se soudem I. stupně uzavřel, že nezákonným trestním stíháním bylo zasaženo do práva žalobce na profesní (politický) a společenský život.

27. Se soudem I. stupně lze částečně souhlasit i v závěru, že nezákonným trestním stíháním žalobce došlo k zásahu do jeho rodinného života. V řízení před soudy obou stupňů však nebyla prokázána tvrzená intenzita tohoto zásahu, když žalobce přes dodatečné poučení odvolacím soudem podle § 118a odst. 1, 3 o. s. ř. neprokázal, jak konkrétně souvisely tvrzené neshody s manželkou s novinovým článkem MF DNES o nadstandardních vztazích žalobce s majitelkou nejmenované stavební firmy, a neprokázáno zůstalo i další tvrzení žalobce, že musel s dcerou opakovaně řešit situaci, kdy se jmenovaná ve škole dozvíдалa, že rodina žalobce jezdí na dovolenou za „ukradené“ peníze.
28. V řízení před soudem pak zůstala zcela nedoložena tvrzení žalobce o tom, že nezákonné trestní stíhání zasáhlo i do sféry jeho podnikatelského života, a to v oblasti provozování soukromých vyšších odborných škol, přičemž mělo dojít k výraznému propadu zisku z tohoto podnikání. Žalobce v této souvislosti tvrdil, že se na jím založených a provozovaných soukromých vzdělávacích ústavech snižoval počet žáků, což přímo souviselo s mediální kampaní proti němu vedenou. Nakonec měl být žalobce donucen převést podíl ve výše uvedených soukromých školách na jiné subjekty. Rovněž k tomuto tvrzení poskytl odvolací soud v průběhu odvolacího řízení žalobci poučení ve smyslu § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., neboť měl za to, že v řízení nebyla prokázána příčinná souvislost mezi klesajícím ziskem zřizovatele soukromých škol, kde žalobce působil a nezákonným trestním stíháním. Žalobce byl proto odvolacím soudem při jednání dne 18. 9. 2019 vyzván, aby k tomuto tvrzení, stejně jako k tvrzení o intenzitě zásahu do rodinného života, označil další důkazy, jimiž má být prokázáno. Současně byl poučen o následcích nesplnění výzvy. Přes toto poučení žalobce odvolacímu soudu další důkazy ke svým tvrzením o zásahu do práva na rodinný a podnikatelský život již neoznačil.
29. Za této situace odvolací soud hledal, že žalobce v řízení neunesl důkazní břemeno ohledně tvrzení, že nezákonné trestní stíhání zasáhlo i do jeho života podnikatelského. V řízení sice byla doložena skutečnost, že u žalobcem označených soukromých škol klesal v rozhodné době počet studentů (a zřejmě tak klesl i zisk zřizovatele), ovšem z této okolnosti nelze bez dalšího dovodit vztah příčinné souvislosti mezi poklesem žáků a trestním stíháním žalobce. Navíc v tomto případě nelze rozlišit, nakolik byl pokles počtu studentů důsledkem vývoje populační křivky obyvatelstva v regionu, měnících se preferencí studentů či jiných vlivů.

30. Na základě těchto skutečností dospěl odvolací soud k závěru, že přiměřené zadostiučinění v penězích žalobci náleží, nikoliv však ve výši, jaká mu byla přiznána soudem I. stupně. Odvolací soud se domnívá (shodně se soudem I. stupně), že pro případ nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nezákonného rozhodnutí, se nelze (z důvodu přezkoumatelnosti rozhodnutí) obejít bez určitého matematického výpočtu, který vychází z individuálně určené základní částky za měsíc trestního stíhání. Rovněž odvolací soud při rozhodování přihlédl k výši peněžitého zadostiučinění, které bylo soudy přiznáno v případech, které se s projednávanou věcí shodovaly v podstatných znacích. Vycházel přitom (mimo jiné) ze statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR, která byla zveřejněna v rámci odborného článku Jakuba Severy, publikovaného v časopise Právní rádce. Jako neopodstatněnou přitom hodnotil odvolací soud námitku žalovaného, že se v případě uvedené statistiky nejedná o pramen veřejně dostupný. Podle přesvědčení odvolacího soudu se naopak jedná o relevantní zdroj odborné literatury, neboť časopis Právní rádce je odborné veřejnosti dostupný jak v knihovnách, tak v elektronické podobě (prostřednictvím systému ASPI). V rámci článku s názvem Relutární satisfakce za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, který byl publikován v časopisu Právní rádce č. 9/2016, na str. 54-59, se jednalo o srovnání výše náhrady nemajetkové újmy tak, jak byla v rozhodnutí odvolacích soudů přiznána (mimo jiné) osobám, stíhaným za trestné činy obchodní povahy. Autorem článku byl Jan Severa, ředitel odboru odškodňování Ministerstva spravedlnosti ČR, citovaný článek byl řádně ozdrojován a opatřen odkazy na relevantní literaturu. V textu uváděná rozhodnutí Městského soudu v Praze jsou dohledatelná i v elektronickém systému zdejšího soudu. Není proto důvodu tato rozhodnutí do komparativistiky nezahrnout.
31. Ze všech výše rozebraných důvodů odvolací soud ve věci uzavřel, že přiměřené zadostiučinění v penězích by v případě žalobce mělo být nižší, než jak jej stanovil soud I. stupně. Odpovídající částkou je podle názoru odvolacího soudu částka ve výši 6 000 Kč za každý měsíc trestního stíhání. Trestní stíhání žalobce probíhalo po dobu pěti let a tří měsíců (tedy 63 měsíců), peněžité zadostiučinění tak v případě žalobce činí 378 000 Kč ($63 \times 6\,000$). Je třeba uvést, že výše této náhrady je v souladu se shora vyloženým principem proporcionality, když odvolací soud při rozhodování o uvedené částce porovnával její výši s peněžitým zadostiučiněním, jež bylo obecnými soudy přiznáno v jiných (skutkově) obdobných případech. Takový případem, který se v podstatných znacích shoduje s případem žalobce, je podle mínění odvolacího soudu například věc, o které bylo Městským soudem v Praze rozhodnuto rozsudkem ze dne 14. 4. 2016 pod sp. zn. 29 Co 375/2015 či rozsudkem ze dne 31. 3. 2011 pod sp. zn. 20 Co 57/2011. V prvním případě se jednalo o poškozeného, který byl rovněž stíhán pro trestný čin obchodní povahy (krácení daně ve spolupachatelství), jeho případ byl medializován, trestní stíhání trvalo více než sedm let a žalobce byl v trestním řízení ohrožen vysokou trestní sazbou odnětí svobody (5 až 12 let). Soudem bylo tomuto poškozenému pravomocně přiznáno právo na náhradu přiměřeného zadostiučinění v penězích ve výši 6 043 Kč za měsíc trestního stíhání. Ve druhém citovaném případě se jednalo o poškozeného, který byl rovněž stíhán pro trestný čin obchodní povahy (porušení povinnosti při správě cizího majetku a zkreslování údajů o stavu hospodaření, ve spojení s trestným činem zneužití pravomoci veřejného činitele), trestní stíhání trvalo déle než tři roky a žalobce byl v jeho rámci ohrožen trestní sazbou odnětí svobody s horní hranicí tři roky nepodmíněně. Rovněž trestní stíhání tohoto poškozeného bylo spojeno s předchozím výkonem veřejné funkce (jmenovaný působil jako starosta a člen obecního zastupitelstva) a bylo poměrně široce medializováno. V konečném rozhodnutí bylo žalobci soudem přiznáno právo na přiměřené zadostiučinění v penězích ve výši 5 555 Kč za měsíc trestního stíhání. Odvolacímu soudu je znám též případ, projednávaný u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 69 Co 99/2016, v rámci něhož bylo rozsudkem ze dne 11. 5. 2016 přiznáno žalobci právo na přiměřené zadostiučinění v penězích ve výši 10 000 Kč za každý měsíc trestního stíhání. Žalobce v tamní věci byl stíhán pro trestný čin podvodu a jeho případ byl opakovaně medializován v místním i celostátním tisku. Posledně uvedený případ se však od přezkoumávané věci odlišuje v podstatném znaku, neboť trestní stíhání ve věci sp. zn. 69 Co 99/2016 trvalo 12 let a z toho byl

poškozený po dobu jednoho roku nezákonně držen ve výkonu vazby. Tato okolnost nepochybně odůvodnila též vyšší částku přiznaného peněžitého zadostiučinění. Oproti tomu v přezkoumávané věci nebyla na žalobci vazba vykonána a trestní stíhání trvalo po dobu výrazně kratší (5 let a 3 měsíce).

32. Ze všech těchto důvodů shledal odvolací soud za přiměřené peněžité zadostiučinění v částce 6 000 Kč za měsíc trestního stíhání, což činí celkem částku 378 000 Kč, jak vysvětleno shora. S ohledem na skutečnost, že žalovaný již žalobci dobrovolně poskytl částku 81 250 Kč, zbývá k úhradě částka 296 750 Kč (378 000 - 81 250). Odvolací soud proto postupoval podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a napadený rozsudek ve výroku I. změnil tak, že žalobní návrh zamítl v té části, ve které se žalobce domáhal zaplacení částky 252 000 Kč s příslušenstvím, jinak rozsudek soudu I. stupně v napadeném výroku potvrdil jako věcně správný podle § 219 o. s. ř.
33. Zamítavý výrok ad II. rozsudku nebyl napaden odvoláním žádného z účastníků. Z tohoto důvodu zůstal stranou přezkumné činnosti odvolacího soudu a nabyl samostatně právní moci (§ 206 odst. 2 o. s. ř.).
34. Vzhledem ke změně rozsudku soudu I. stupně rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (§ 224 odst. 2 o. s. ř.). Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 224 odst. 2 o. s. ř., když poměr procesního úspěchu obou stran považoval odvolací soud za zhruba stejný. Žalobce původně u soudu uplatnil dva nároky (nárok na náhradu škody spočívající v obhajném a nárok na náhradu nemajetkové újmy). Řízení o nároku na náhradu nákladů obhajoby bylo k návrhu žalobce již pravomocně zastaveno, zde se jednalo o jeho procesní neúspěch. Soudem I. stupně mu bylo částečně vyhověno pouze ve druhém nároku na náhradu nemajetkové újmy, což je třeba (s ohledem na předmět řízení) hodnotit obdobně jako plný úspěch. Naopak v odvolacím řízení dosáhl částečného úspěch žalovaný, když odvolací soud svým rozhodnutím náhradu přiměřeného zadostiučinění v penězích pro žalobce snížil. Za této situace odvolací soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky, prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, a to za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o. s. ř.

Praha 25. září 2019

JUDr. Aleš Nezdařil v. r.
předseda senátu